

Recenzia dizertačnej práce

Názov práce: Žena jako pachatelka vraždy

Autor: JUDr. Mgr. Jaroslava Hrabětová

Komentár:

Práca „Žena jako pachatelka vraždy“ predstavuje kvalitné spracovanie multidisciplinárnej témy, ktorá v našom prostredí ostávala takmer nepreskúmaná. Autorka dobre vymedzuje priestor, ktorý chce skúmať a zameriava sa predovšetkým na partnerské a materské vraždy žien umiestnených v českej ženskej väznici. Teoretické východiská práce sú spracované kvalitne a dostatočne precízne, práca má zrejme ambíciu stať sa prvým rozsiahlym odborným textom opisujúcim konkrétny fenomén v českej spoločnosti, na ktorý by sa mohli neskôr vzniknuté texty odvolávať.

S tým sa spája aj hlavný, prevažne deskriptívny cieľ práce, ten by však podľa môjho názoru mohol byť špecifickejší a možno aj ambicióznejší. Praktickú časť autorka otvára s tým, že sa chystá „zistiť“, „zmapovať“ a „analyzovať“, čo sú samo o sebe pomerne vágne výrazy, ktoré presne nešpecifikujú, či sa práca sústreďí skôr na porozumenie postojov žien – vrahýň, alebo sa snaží nejakým spôsobom prispieť k zisteniam, ktoré by mohli pomôcť vyriešiť určitý problém v spoločnosti, ktorý sa v tejto oblasti isto nachádza a tak sa cieľ práce zužuje v princípe na „preskúmať nepreskúmané“, čo je rozhodne viac než dosť, no podľa môjho názoru tým stráca potenciál pre výraznejší prínos, ktorý by mohla mať.

Výskumné metódy sú podľa mňa zvolené rozumne a odôvodnené, práca kombinuje rozličné kvalitatívne metódy (analýza dokumentov, neformálne rozhovory, hĺbkové rozhovory s konkrétnymi páchatelkami, zúčastnené pozorovanie a terénny výskum) s kvantitatívnym dotazníkovým šetrením. Nedovolím si mať akékoľvek námietky voči výberu techník výskumu, pretože pre dôkladné porozumenie konkrétnemu druhu jednania (ktoré sa neskôr ukázalo ako jedným z hlavných cieľov, i keď v úvode explicitne formulované neboli) sa face-to-face rozhovory javia najlepším možným riešením, pretože poskytujú respondentkám priestor na vysvetlenie, ktoré je pre výskum zásadné.

Je vidieť, že autorka starostlivo dodržiavala všetky etické zásady a formálne náležitosti výskumu, uvedomujúc si, že ide o emočne náročnú tému. Bola si vedomá jeho rizík a prípadných skreslení, ktoré by mohli byť zapríčinené meraním a snažila sa počas výskumu robiť všetky potrebné opatrenia, aby bolo toto skreslenie čo najmenšie.

Analytická časť práce je spracovaná pútavo, i keď výsledky demografických dát sú na môj vkus prezentované dosť neprehľadne. Uvítala by som možno jasnejšiu štruktúru, napríklad tabuľku / graf (pokojne vo formáte výstupu z SPSS – počet prípadov, percentá, kumulatívne percentá) s následným komentárom, pretože v číselných hodnotách v texte sa mi zle orientovalo, ale to je len formálna záležitosť. Zaujalo ma tematické delenie výstupov práce a oceňujem, že sa autorka zamerala na všetky významné časti života skúmaných respondentiek vrátane detstva, vyhlíadok do budúcnosti a rôznych ďalších kategórií a musím priznať, že ma čítanie výsledkov práce zaujímalo a bavilo.

Výstupy z analýzy predstavujú v princípe len popis daného javu, tak, ako to v úvode autorka sľúbila. Trochu ma prekvapilo, že z takého množstva kvalitného materiálu, ako sú výstupy hĺbkových rozhovorov, vznikli len dáta, ktoré dokážeme vyjadriť číslami, pretože si viem predstaviť napríklad

prevedenie diskurzívnej analýzy, ktorá by dokázala analýzu posunúť ešte do celkom inej roviny. Sama autorka sa zmieňovala, že už dopredu vie, že pri takomto množstve respondentiek nebude výskum možné reprezentatívne previesť na celú populáciu, napriek tomu mám pocit, že sa viac sústredila na kvantitatívnu analýzu na úkor kvalitatívnej.

Celkovo si však myslím, že práca predstavuje kvalitný a dobre spracovaný základ, z ktorého sa v budúcnosti môžu odraziť ďalší výskumníci ochotní skúmať túto tému. Autorke sa podarilo zhromaždiť dostatočne veľa materiálu, ktorý ponúka vyčerpávajúce informácie o fenoméne, ktorý v našich končinách ešte zďaleka nie je preskúmaný a ponúka priestor pre sekundárnu analýzu, komparatívnu analýzu (napríklad s vrahmi – mužmi) a dovoľím si povedať, že by v budúcnosti mohla poskytnúť aj základ niektorým policy makers, ktorých cieľom je aktívne meniť podmienky v spoločnosti, pretože ženské vraždy a vraždy celkovo sú témou, ktorú by sme ani v dnešnej spoločnosti rozhodne nemali brať na ľahkú váhu.